

Plein³

Deel I: Een integrale onderwijs-zorg voorziening, het bestuurlijke perspectief.

‘Een doorstart van Warandecollege, de VSO-school die verbonden was aan de inmiddels gesloten JeugdzorgPlus instelling Lievenshove was voor regiodirecteur Ivo van Riel de enige passende oplossing voor de leerlingen. Hoe transformeerde het `Warandecollege naar Plein3 en wat vroeg dat van betrokken bestuurders?’ Joost van Caam – projectleider van het StroomOP- project ‘Best passend Onderwijs voor Kwetsbare jongeren’ in gesprek met Twan Zopfi, wethouder sociaal domein, cultuur en sport in de gemeente Zundert, Geert Steenbakkers voorzitter van het dagelijks bestuur van samenwerkingsverband RSV Breda en omstreken en Ivo van Riel, regiodirecteur Koraal.

Warandecollege was een VSO-locatie verbonden aan JeugdzorgPlus instelling Lievenshove van Jutz. De zorginstelling kondigde het sluiten van Lievenshove aan en dat zou voor de school hetzelfde lot betekend hebben. Maar op de school konden ook leerlingen terecht die het op de ‘reguliere VSO-scholen’ niet gered hadden en de sluiting van de instelling betekende niet dat de jongeren er van de ene op de andere dag niet meer waren. Sterker nog, de zoektocht naar andere woonvoorzieningen of terugplaatsing naar huis stond los van het vinden van een passende school. Dat was de opdracht voor Warandecollege.

Vanuit de overtuiging dat kwetsbare jongeren een stabiele schoolgang nodig hebben ontstond de wens om als speciale voorziening verder te gaan. De ervaring van het personeel van het Warandecollege met gedragsmoeilijke leerlingen was groot en van enorme waarde voor de regio. Dat mocht niet verloren gaan volgens de samenwerkingsverbanden en regiodirecteur Ivo van Riel. Maar een doorstart maken zonder zorgpartner leek lastig. Het ging immers om jongeren die naast een intensieve onderwijsondersteuning ook jeugdhulp nodig hadden.

Maar daar gingen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs in West-brabant niet over.

De specialistische jeugdhulp valt sinds 2015 onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. In regio West-Brabant doen de gemeenten dat samen. De 17 gemeenten zijn verdeeld in 2 zorgregio’s die ambtelijk en bestuurlijk samenwerken. Regio West-brabant Oost en West-Brabant West. Twan Zopfi is namens regio West-Brabant West lid van de bestuurstafel en portefeuillehouder onderwijs-zorg. Toen hij van het idee hoorde om het Warandecollege door te ontwikkelen naar een integrale onderwijs-zorgvoorziening voor jongeren met complexe gedragsproblemen, dreigende schooluitvallers en thuiszitters was hij direct enthousiast. Met de sluiting van Lievenshove waren Almata Ossendrecht en Bijzonder

Jeugdwerk in Deurne de overgebleven JeugdzorgPlus instellingen in Noord-Brabant maar niet voor ieder gezin om de hoek. Na de gesloten periode weer de aansluiting vinden in de eigen regio, was lastig waardoor veel jongeren terugvielen in oud gedrag en weer in de problemen kwamen. Een mogelijk alternatief voor gesloten jeugdzorg werd daarom snel omarmd door beide zorgregio's. Na verschillende gesprekken met de afzonderlijke zorgregio's en de besturen van de samenwerkingsverbanden kwam er groen licht voor het uitwerken van een pilot. Wethouders Marianne de Bie van de gemeente Breda en wethouder Robin van der Helm van de gemeente Oosterhout vormden samen met Twan Zopfi, Loek Oomen van samenwerkingsverband RSV Breda VO en Gerda Huizinga van samenwerkingsverband Roos VO en Ivo van Riel de stuurgroep. De begeleidingsgroep met vertegenwoordiging uit beide zorgregio's, de samenwerkingsverbanden en de school ging in opdracht van de stuurgroep aan de slag.

Ondertussen was de school begonnen met het invlechten van jeugdhulp. Een dagtrainingscentrum van Juzt was op zoek naar een nieuwe locatie en op de school was ruimte. Door beide voorzieningen tijdelijk samen te huisvesten ontstond de mogelijkheid om van elkaars expertise te profiteren. De pedagogisch medewerkers van het trainingscentrum boden begeleiding en behandeling aan de leerlingen van de school en de jongeren van het trainingscentrum konden onderwijs volgen bij de docenten van Warandecollege.

Hier werd de basis gelegd voor de integrale onderwijszorgvoorziening Plein3. De docenten leerden van de pedagogisch medewerkers hoe ze een goede mentor voor de jongeren konden zijn en oplossingsgericht te werken. De pedagogisch medewerkers zagen hun jongeren in de dagelijkse onderwijsomgeving functioneren en konden op die manier beter aansluiten bij voor jongeren lastige en moeilijke situaties, daarbij geholpen door de docenten.

Toen uiteindelijk het doek viel voor zorginstelling Juzt leek er ook een voortijdig einde te komen aan deze samenwerking. Gelukkig bood Koraal voor de medewerkers van het dagtrainingscentrum de uitkomst. Deze grote instelling voor zorg en onderwijs nam het besluit om eigen middelen in te zetten zodat de ontwikkeling van Plein3 niet voortijdig zou stoppen. Koraal was weliswaar nog geen zorgaanbieder in West-Brabant maar wel in Oost-Brabant en Limburg. De medewerkers van Juzt werden overgenomen door Koraal en een doorstart van Warandecollege als integrale onderwijszorgvoorziening van Koraal was daarmee nog steeds mogelijk.

Dat Koraal nog niet actief was als zorgaanbieder in West-Brabant vormde wel een probleem voor de bekostiging. Er was immers geen sprake geweest van een aanbesteding en gunning met de bijbehorende contractafspraken. Omwille van de zorgvraag van de jongeren en het beschikbare aanbod binnen de voorziening van Koraal werd door betrokken bestuurders

gewerkt aan een tussenoplossing en aangestuurd op een project of pilotfinanciering. Het maximaal haalbare gezien de aanhoudende overschrijdingen in de jeugdzorg. Volgens Twan Zopfi was de aanvankelijke terughoudendheid van gemeenten ingegeven door gebrek aan kennis over de voorziening en de financiële beheersbaarheid van de jeugdzorg. Een voorlichting van de projectleider tijdens een bestuurlijke tafel bracht de benodigde verheldering en zorgde voor voldoende draagvlak. Een snelle rekensom leerde dat de hele voorziening jaarlijks aan jeugdzorgbudget net zoveel kost als vier plekken in de JeugdzorgPlus. Maar dat was niet de reden voor het opstarten van de integrale onderwijszorgvoorziening volgens Twan Zopfi. Zijn motivatie en die van zijn collega-bestuurders om zich in te zetten kwam voort uit de bedoeling van Plein3. Een voorziening waar kwetsbare jongeren uit de regio een plek krijgen, en geholpen worden. Waar onderwijs en zorg samen kwamen en de jongere zelf regie leert nemen over zijn toekomst.

Was het voor de samenwerkingsverbanden dan een snel uitgemaakte zaak dat deze voorziening er moest komen? Volgens Geert Steenbakkers niet. Een samenwerkingsverband heeft een gedeelde opdracht maar bestaat uit verschillende schoolbesturen met uiteenlopende belangen. De groep jongeren die is aangewezen op speciaal onderwijs en de doelgroep van Plein3 in het bijzonder is een relatief klein vraagstuk omdat er betrekkelijk weinig middelen mee zijn gemoeid. De 'opting-out' van het leerwegondersteunend onderwijs is een veel groter vraagstuk omdat het veel meer leerlingen betreft en over veel geld gaat. Dat het toch een taai vraagstuk betrof lag volgens Geert Steenbakkers aan het feit dat de doelgroep van Plein3 verhoudingsgewijs veel geld ging kosten. Dan komt altijd wel een keer de vraag op tafel waarom die middelen niet voor een veel grotere groep leerlingen met een ondersteuningsvraag worden ingezet. Daarnaast werd het onderwijs voor jongeren die bij een instelling verbleven bekostigd door het Ministerie van OCW in plaats van de samenwerkingsverbanden. Door het stoppen van JeugdzorgPlus instelling Lievenshove werd deze voorziening ineens de (financiële) verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

Hoe is het dan toch zo gekomen dat de samenwerkingsverbanden hebben ingestemd met de pilot Plein3? Volgens Geert Steenbakkers en Ivo van Riel is dat een combinatie van factoren geweest. Er ontstond een gedeelde verantwoordelijkheid voor deze kwetsbare doelgroep in combinatie met goede voorlichting vanuit Koraal. Kennis over de beoogde werkwijze en aanpak samen met inzicht in de doelgroep hielp enorm. "Onbekendheid met een onderwerp verlamt besluitvorming" volgens Twan Zopfi en Geert Steenbakkers. Het wegnemen daarvan was essentieel. Volgens twan Zopfi was dat ook een van de ontwerpfouten in de decentralisatie van de jeugdzorg. Vanuit de overtuiging dat het regionaal georganiseerd veel beter zou worden, werden de middelen en bijbehorende verantwoordelijkheden gedecentraliseerd. Dat zou beter lukken als er minder kaders en meer uitgangspunten waren opgesteld. Die geven namelijk ruimte en de huidige kaders werken beperkend. Dat de

samenwerkende schoolbesturen en gemeenten betrekkelijk veel tijd nodig hadden om de pilot Plein3 financieel goed te keuren lag niet aan de inhoudelijke onderbouwing, de deugdelijkheid van het plan of de maatschappelijke kosten-batenanalyses. Het lag zeker niet aan het ontbreken van de wil om er samen uit te komen maar wel aan de knellende kaders en beperkende regelgeving. Werken vanuit de bedoeling is knap lastig maar wel de enige manier om voor een hele kleine groep kwetsbare jongeren maatwerk te organiseren. “Als we de schotten er zelf tussen hebben geplaatst moeten we toch ook in staat zijn om ze gezamenlijk er tussenuit te trekken”. Hopelijk vinden ze daar de komende 2 jaar, gedurende de looptijd van de pilot gezamenlijk de oplossing voor. Want mocht Plein3 een succes worden en daar heeft het op basis van de eerste tussenresultaten alle schijn van, dan hoort er bij deze integrale onderwijs-zorgvoorziening ook een integrale bekostiging. Een uitdaging waar de betrokken bestuurders in ieder geval niet voor weglopen.